

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 64/2024-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Mgr. Luciou Pričovou, advokátkou, Strážovská 4, Banská Bystrica, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Ssk/162/2022 z 27. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom najvyššieho správneho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu správne súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredia č. 775 828 7504 0 z 20. júna 2019 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) bolo rozhodnuté o žiadosti sťažovateľky o priznanie invalidného dôchodku zo 17. decembra 2012 tak, že podľa § 70 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom postení v znení neskorších predpisov jej bol od 18. augusta 2016 priznaný čiastočný invalidný dôchodok vo výške 145,70 eur mesačne, ktorý je postupne zvyšovaný. Sťažovateľka podala proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolanie, o ktorom rozhodol generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím č. 775 828 7504 0 S z 24. októbra 2019 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“) tak, že odvolanie v celom rozsahu zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

3. Sťažovateľka podala na Krajskom súde v Banskej Bystrici žalobou o preskúmanie zákonnosti prvostupňového rozhodnutia a druhostupňového rozhodnutia, ktorú krajský súd rozsudkom č. k. 20Sa/1/2020-129 z 25. októbra 2021 v spojení s opravným uznesením č. k. 20Sa/1/2020-188 z 8. apríla 2022 zamietol podľa § 190 Správneho súdneho poriadku.

4. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka 13. januára 2022 kasačnú sťažnosť, ktorú zamietol najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v nesúhlase sťažovateľky s diagnózou stanovenou príslušným posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, na základe ktorej bol sťažovateľke priznaný čiastočný invalidný dôchodok s poklesom pracovnej schopnosti sťažovateľky v rozsahu 60 %. Sťažovateľka nesúhlasí so závermi príslušných správnych orgánov a s následným postupom súdov, ktorý vyústil až do vydania napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu o zamietnutí kasačnej sťažnosti sťažovateľky. Sťažovateľka v podstatnom uviedla, že je v súčasnosti na invalidnom dôchodku uznaná so 60-percentnou schopnosťou poklesu pracovať s výškou mesačného invalidného dôchodku od 1. januára 2024 v sume 216,90 eur s psychiatrickou diagnózou. Sťažovateľka je však toho názoru, že dostatočným spôsobom preukázala, že trpí diagnózou chronického únavového syndrómu, ktorý má všetky prvky v zmysle Holmesových kritérií.

6. Napriek ťažkej životnej situácii sťažovateľka už niekoľkokrát vyšetreniami zo strany špecialistov preukázala, že trpí neliečiteľnou diagnózou chronického únavového syndrómu, napriek tomu sťažovateľke nebol priznaný plný invalidný dôchodok. Chronický únavový syndróm má nesmierne veľa obmedzení, potrieb a rýchlo sa meniacich príznakov. Do dnešného dňa však príslušné orgány a súdy nezistili presný skutkový stav veci napriek nespočetnému množstvu dôkazov a lekárskeho správ predkladaných sťažovateľkou.

7. V súvislosti s napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu sťažovateľka v podstatnom uviedla, že ho považuje za nepreskúmateľný, formalistický a arbitrárny. Jeho odôvodnenie je podľa názoru sťažovateľky príliš všeobecné, povrchné a nezohľadňujúce konkrétny stav sťažovateľky. Najvyšší správny súd si osvojil argumentáciu krajského súdu a nevysporiadal sa s argumentmi sťažovateľky týkajúcimi sa postupu Sociálnej poisťovne, posudkových lekárov a splnenia podmienky na stanovenie hlavnej diagnózy chronického únavového syndrómu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu, ktorým bola kasačná sťažnosť sťažovateľky zamietnutá ako nedôvodná.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

9. Ústavný súd už na úvod konštatuje, že sťažnostná argumentácia (špecifikovaná v bode II tohto uznesenia) je zameraná výlučne na medicínske závery posudkového lekára Sociálnej poisťovne, na základe ktorých bol sťažovateľke priznaný čiastočný invalidný dôchodok. Z argumentácie je zrejmé, že sťažovateľka so stanovenou diagnózou nesúhlasí. Z argumentácie však nie je možné vyvodit', v čom konkrétne má spočívať ústavne neudržateľný zásah najvyššieho správneho súdu do označených práv sťažovateľky, keďže nepredložila žiadnu relevantnú ústavnoprávnu polemiku s meritórnymi závermi najvyššieho správneho súdu. Vzhľadom na chýbajúcu spojitosť medzi obsahom podanej ústavnej sťažnosti a závermi najvyššieho správneho súdu možno konštatovať, že v ústavnej sťažnosti absentuje relevantná ústavnoprávna argumentácia, teda uvedenie konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu označených práv a slobôd sťažovateľky práve napadnutým rozhodnutím. Ide pritom o osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], na ktorej odstránenie ústavný súd nevyzýva. Uvedená skutočnosť dáva podklad na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, pretože nemá náležitosti ustanovené zákonom.

10. Za relevantnú sťažnostnú námietku v kontexte základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vyhodnotil ústavný súd iba námietku týkajúcu sa údajnej arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku.

11. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho správneho súdu treba poukázať na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či tieto orgány pri riešení konkrétnych otázok rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu, ktorý konal a rozhodoval ako súd kasačný, nemožno hodnotiť izolovane, ale iba v kontexte s rozsudkom krajského súdu a zároveň v kontexte s rozhodnutiami orgánov verejnej správy, ktoré mu predchádzali.

12. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu patrí do obsahu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá.

13. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti sťažovateľky aj najvyšší správny súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť je alebo nie je opodstatnená.

14. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší správny súd v namietanom rozsudku jasne reagoval na jednotlivé námietky sťažovateľky predostreté v kasačnej sťažnosti a nevyhýbal sa ich zodpovedaniu. Práve naopak, zrozumiteľne vysvetlil, že posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby, a tým aj súvisiaceho zostatkového pracovného potenciálu je vecou výlučne odbornou – medicínskou, na ktorú súdy nemajú potrebné odborné znalosti. Musia preto rovnako ako žalovaná vychádzať z lekárskeho posudku, ktorých presvedčivosť, objektívnosť a logickosť záverov hodnotia s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. V danom prípade sa posudkoví lekári v oboch stupňoch podľa názoru najvyššieho správneho súdu podrobne vysporiadali s lekárskejšími správami obsahujúcimi v posudkovom spise a svoje odborné závery logicky, zrozumiteľne a presvedčivo zdôvodnili. Žalovaný pritom prihliadol aj na lekárske správy doplnené sťažovateľkou po podaní odvolania proti prvostupňovému rozhodnutiu. Sťažovateľka počas konania pred správnymi orgánmi neprodukovala žiadne dôkazy, ktorými by spochybnila závery prijaté posudkovým lekárom v lekárskom posudku zo 17. októbra 2019 a 4. júna 2019 (body 33 až 34 napadnutého rozsudku).

15. Najvyšší správny súd rovnako objasnil, že nebolo možné prihliadať na ďalšie lekárske správy predložené sťažovateľkou v priebehu súdneho konania, keďže pri preskúmaní rozhodnutia žalovanej je rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase jeho vydania (§ 135 Správneho súdneho poriadku). Zároveň dal sťažovateľke do pozornosti, že rozhodnutím žalovanej a rozhodnutím súdu nie je dotknuté jej právo podať si novú žiadosť o invalidný dôchodok, a to na základe nových lekárskejších správ o vyšetrení jej zdravotného stavu.

16. Poukazujúc na podrobné a presvedčivé odôvodnenie napadnutého rozsudku, ústavný súd na rozdiel od sťažovateľky nepovažuje závery najvyššieho správneho súdu za nedostatočne odôvodnené, a teda arbitrárne. Za dôležitý považuje ústavný súd fakt, že najvyšší správny súd upozornil sťažovateľku na to, že ak došlo k zmene jej zdravotného stavu, čo sťažovateľka preukazovala lekárskejšími správami, nič jej nebráni opätovne požiadať žalovanú o prehodnotenie a o nové rozhodnutie o nároku na invalidný dôchodok (bod 35 napadnutého rozsudku).

17. Zohľadnením všetkých okolností prerokovanej veci tak ústavný súd uzatvára, že v danom prípade nič neindikuje, že v ústavnoprávnej rovine došlo k zásahu do označených práv sťažovateľky, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol aj ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

18. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta aj porušenie základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak bez toho, aby špecifikovala, ktoré z jednotlivých práv zaručených týmto článkom malo byť napadnutými rozsudkami správnych súdov porušené. Článkom 48 ods. 2 ústavy sa totiž priznávajú štyri základné procesné práva, a to (i) základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania; (ii) základné právo na verejné prerokovanie svojej veci; (iii) základné právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom; (iv) základné právo na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prieťahov.

19. Ani vo vzťahu k predmetnému základnému právu pritom sťažovateľka nepredniesla žiadnu osobitnú argumentáciu, ale jeho porušenie odôvodňuje rovnakými skutočnosťami ako porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Dôvody, na základe ktorých bol prijatý záver, že k zásahu do práva sťažovateľky na spravodlivé súdne

konanie (podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nedošlo a ústavná sťažnosť bola preto v tejto časti vyhodnotená ako zjavne neopodstatnená, už ústavný súd v predchádzajúcej časti tohto uznesenia podrobne vysvetlil. V tejto časti preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu